

ORADEA-MARE (N.-VÁRAD)
7 august st. v.
19 august st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 32.

ANUL XXX.
1894.

Pretul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Nouă educație.

— Nuvelă. —

(Fine.)

Asta încă e reu. — A-l iubi, chiar cu pasiune, fie; dar a i-o spune, așa cum poți ai făcut-o, a-l convinge, a-i da totul, nelăsându-i ceva la care să mai spere, este a-i slei ori-ce farmec viitor, este a-i deschide totă ușa unei comori, pe care după ce a golit-o, nu mai are ce căută, și plăcă aiurea după alta... căci nu dobândirea fericirii te face fericit, ci emoțiunea ce resimți până să ajungi la densa... Ș-apoi, omul e acel cățeluș, căruia decă-i dai totă bucată, o inhață și plăcă pe acî 'ncolo... Dă-i mai câte puțin, decă vrei să mai revie. — Decă, in adevăr, astfel ți-ai manifestat iubirea, urmările sînt foarte firești... Bărbatul teu va reveni, sînt sigur; cată inse ceva nou pentru a-l atrage... Nimeni n'a scris adevărata artă a iubirii; femeia inse se naște cu ea... Puțină aplicare, mai multă sârguință, și talentul ese la ivelă... Dar ce stau de vorbesc! Lucrul e clar... Scarlat place pe alta, pentru că i s'a dat prilejul să facă comparație între tine și aceea. Cât timp nu cunoști lumina, nu fugi de întuneric... Tu l'ai ținut in cel din urmă, și l'ai lăsat să vedă pe cea din

tău. Dă-i și una și alta in propriul seu cămin, și orbirea de astăzi fi va dispără...

— Dar cum să fac?... Teoriile dtale îmi deschid capul, dar nu-mi dau calea ce trebuie să urmez.

— Vrei să ți-o spun?... Fii totodată, soția și amanta lui.

— Oh! Dómnel... Dar noi, sêrmane fete, pregătite cu totul pentru alt ceva decăt pentru mărițiș, de unde vrei să șcim atâtea meșteșuguri pe care nici profesorul de franțuzescă, nici dascălul de clavir nu ne invetă...

— Me faci să rid... Nevoia e cea mai bună invetătóre. Este adevérat că te-am crescut ca pe celelalte; dar, decă totdauna aș fi judecat ca astăzi, decă nu m'aș fi temut de ponosul acelora care ies din comun, decă in fine ai fi fost fata mea, de viitorul căreia aș fi avut singur dreptul a responde, te incredintez, ai fi unica femeie ideală, la care poți visá un bărbat... Acum inse e târziu... La vârsta ta, nu pot incepe cursul unei educațiuni, pe care aș fi putut-o da

unei copile treptat in dezvoltarea ei. A-ceca ce atunci ți s'ar fi părut natural și indispensabil vieței, astăzi te-ar suprinde și, cine șcie, poți aș perde in ochii tei considerația, pe care, cu tot caracterul meu, me mândresc că ți-am putut-o inspira. Acum consultă-te pe tine, și, stăpânindu-ți inima, lasă rațiunea să vorbescă... Dar, iată, sună cineva... De

LA UMBRA

sigur, e el... Jăcă-ți rolul ca și până acum. Me duc să-i deschid...

Și Prigoreanu eși în sală; dar cum întorse cheia ușa se crăpă și Bibică Mijlocescu apărură înaintea lui.

— Cum? Tu aici? Ce cauți?...

Ștrengarul, găfăia, tremurâ, nu șcicia cum să începă.

— Me iertă, colonele; am aflat că ești aici și... am venit... Te rog, ajută-me, previno o nenorocire... Fără mine, bieta Fifita ar fi fost pierdută... mōrtă de bătaie... M'a lovit și pe mine... dar am dat și eu...

— În cine?...

— În el... în amantul ei...

— Nenorocitul.

— N'ai témă; scandalul a fost pe tăcute... dar...

— Ce dar?

— Mai dă-mi ceva parale... Ca s'o scurtăm, m'am înțeles cu ea să fugim amândoi din București.

— Iată, ține. Plecați și întorceți-ve cât mai târziu...

— Numai atât?...

— E prea destul. M'ai spetit... Altă dată...

Și colonelul, împingându-l cu ușa, pe care o încuia la loc, reintră mormăind printre dinți:

«Ce rușinel... Ce rușinel...»

Apoi, adresându-se Elenei:

— Scump, dar facel De acum primește-ți bărbatul și păzește-l mai bine...

— Unde e?

— Trebuie să vie îndată... Dăcă și-o păré cam abătut, nu-i cere deslușiri...

— De ce?

— Și dăcă n'o fi spetit, totuș suferă.

— Ah! Unchiule!... Nu mai spunel... Îmi vine reul scapă-ll...

— Lasă-l... Așă-i trebuel... Destul trag și eu de doue luui, de când me lupt cu planurile și cu chel-tuiéla...

— Dar eu, care l'am suferit lângă mine, fără să-mi pot vērșă focul măcar odată...

— Te călcă datoria să o faci... Altfel, ajungeați la divorț... Dar iată, sună iar... De astă dată e el...

— Deschide-i.

— Nu, îmi vine să rîd... du-te tu...

— E de prisos... I-a deschis jupânesa... L'auđ în sală... Me duc înaintea...

— Am cam întărdiat, dîse Filoreanu, intrând pe ușă, și ridicând din umăr, ca și cum ar fi cătat să-și stămpere durerea.

— E lovit țépên, se gândi colonelul, pe când advocatul se îndreptă să-și pue ghiosdanul pe biurou. Se scarpină unde-l dōre.

— Apoi, urmă Filoreanu, am avut un proces care sper că va fi și cel din urmă...

— Cum asta? întrebă Elena cu nedomirire.

— Un proces afurisit... plicticos... Abiá îmi simt capul...

— Di mai bine spinarea!... cugetă Prigoreanu, care se apropiase de feréstră.

— Și ești ostenit reu?...

— Da și nu... M'am hotărît inse să me las de advocatură...

— În finel... Ai ajuns la vorba mea! strigă Elena cu o bucurie vedită...

— Me pregătiam de așă ceva... Acum sînt decis...

— Va să dîcă nu mai mergi la tribunal? Nu mai

pleci prin provincie?... Oh!... Cât sînt de fericită!... Slavă domnului! avem cu ce trăi... Treiđeci de mii de lei venit...

— Me iertă, respuse Filoreanu care în acest tmp schimbuse câteva cuvinte cu colonelul, me iertă, n'am vrut să dîc asta...

— Ce fel?

— Me las de advocatură; dar șcii vorba mea: «bărbatul care speră în zestrea nevestei, e un trântor.»

— Ce vei face atunci?...

— Uitasem să-ți spui... Acum câteva dîle, ministrul mi-a propus postul de membru la curte, ce este vacant...

— Și?...

— Ađi i-am respuns că primesc... Măne face decretul.

— Așă dar, tot te mai duci la tribunal!...

— La curte... Dela 12 la 4.

— Dar restul?...

— Îl vom petrece împreună... nedespărțiți...

— Oh! Ce fericire!...

Și Elena, sărindu-i de gât, începū să-l sărute pe o parte și pe alta.

În acest timp, colonelul care se prefăcuse că resfoește un volum, se apropiă de dênșii.

— Me iertă, unchiule, urmă Elena, că am dat drumul expansiunii mele!... Dar bucuria... mulțumirea...

— În adevăr, adăogă Filoreanu, nu șciu cum, dar îmi vine și mie s'o sărut!.. iac'a așă!

— Bine, bine... dîse Prigoreanul înțeleg eu așă ceva... dar nu v'am vėđut nici odată așă de iubeti... se vede c'a rămas un rest din luna de miere...

Apoi, mormăind în sine-și:

«Dăcă nu cumva drojdii din dragostea cu pricina.

— O fi, unchiule; mai șcii?... rămas pe fundul paharului...

— Dar șciți una, dîse colonelul potrividu-și buzele?

— Mie mi-e fōme... și mai vėrtos mi-e sete...

— Să dea la mėsă...

— Până atunci, eu aș crede să închinăm câte uu părărel în sănătatea noului consilier de curte...

— Vivat! făcū Filoreanu, repeđindu-se în sofragerie și aducend singur serviciul de țuică...

— În sănătatea lui și fericirea amėndurora... închină colonelul cu plin.

— Pentru rentōrcerea bărbatului!... dîse Elena, gustând dintr'un pahar.

— Și regăsirea soțfeil... urmă Filoreanu.

— A soțfei și a amanteil... adăogă ea cu neînfrânarea unei bacante.

— Cum? .. întrebă Filoreanu, schimbându-se la față...

— Până acum și-am fost numai soțfe, d'acuma, țți voi fi și amantă... Nu te miră... Acésta e basă unui nou sistem de educațiune ce am de gând să inaugurez... Voi începe prin a fi ênsu-mi eleva mea... Tot voi pune în curent... Acum, încă un pahar!...

— Vivat!...

— Trăescă soțfa și amanta!

TH. M. STOENESCU.

Calomnia și perfidia sînt efflucul cel mai scărbos din doue răni, care nu se vindecă nici odată: «incapabilitate și vanitate.»

Nella.

Cântec de Mare.

Vino, Nello, vin pe mare
Vino, Nella vin.
Să 'necăm în sărutare
Or ce trist suspin.

Te voi duce pân' la Chio,
Chio, țera ta,
Și plutind până la ție
Te voi sărută.

Vino să cântăm cu vântul
Legănați pe val,
Căci ne vom găsi mormântul
Ajungând la mal!

Vino Nella, vin pe mare,
Nella, vino, vin,
Să 'necăm în sărutare
Or ce trist suspin!

DUILIU ZAMFIRESCU.

Nervii Căpitanului.

Comedie în trei acte de E. Labiche și Ed. Martin.

(Urmare.)

Horățiu. A fost odată un ariciu filosof, armat cu peri înepători ca toți cei de specia sa. Într-o zi, acest mare cugetător își duse: La ce slugește această mare aglomerațiune de mici baionete neproducătoare cari se ridic țapene pe spatele mele, la cel mai mic șgomot? Acest material de războiu e, cu dreptul, foarte neplăcut pentru vecinii mei... Să-l suprim deci!... Și, netotul naibei, își lăpădă toți ghimpil!

Derigault. Ș-apoi?

Horățiu. Apoi, se întelni dlui într-o zi cu un bur-suc, — care vedându-l că e gras, și fără nici un chip de apărare, îl zugrumă ca pe un ou. Pune în versuri istoriôra asta, decă-ți face plăcere!

Derigault. Înțeleg... acesta e... un apolog.

Lucia (ridând.) Asta te va învăța să te mai agăți de verișorul meu... un om ce se întorce din China... după ce au trecut prin Sevastopol!

Derigault. Ați fost la asediul dela Sevastopol?*Horățiu.* Da, dle!

Derigault. Aș pute îndrăzni să-ți cer o știință prețioasă... din punctul de vedere al statisticeii?...

Horățiu. Spune, dle.

Derigault (scotându-și carnetul și dispunându-se să scrie.) Ai pute să-mi spui câte anume proiectile s'au aruncat, atât din partea Rușilor, cât și din partea aliaților.

Horățiu. Cât pentru asta, dle, — n'am avut nici de cum timpul să le numărăm.

Derigault. Dar atunci ce trebă faceți acolo?*Horățiu* (aparte.) Simt că me pișcă reu nervii

Baptist (intră și dă o carte dnei.) Dnă, — persoană așteptată.

Dna de Guy (cetind.) «Celestin Magistan!» — Ți să intre.

Derigault. Aveți să-l vedeți! e încâtător!

Scena V.

Aceiași, Magistan. (Apare în fund; cravată albă, frac mănuși negre.)

Derigault (mergând la el.) Dar vino odată, scumpul meu amice!

Magistan (rece.) Binevoește a me presentă, te rogi!

Derigault. A dal (aparte.) Are o presentă de spirit... lucru de mirat! (Presentându-l.) Dl Celestin Magistan.

Magistan (salutând.) Dómnă!*Derigault* (Luciei.) Dl Celestin Magistan!*Magistan.* Dră!*Derigault* (lui Horățiu.) Dl Celestin Magistan.*Magistan.* Dle!...

Horățiu (aparte.) Frumósă ținută... jumătate cioclu, jumătate kelner!

Dna de Guy. Dl Derigault ne-a făcut cele mai mari elogiuri despre persoană dvóstre, și sântem încântate, dle...

Magistan. Indrăsnesc să sper, dnă, dră, și dle, — că veți păstră această bună opiniune de mine și atunci chiar, când me veți recunoște mai în fond. Nu eu, sânt unul din acei tineri, a căror viață se consumă în ne-trebniciile lumești. — Totdauna am avut un gust foarte pronunțat pentru studiu, și ecurile colegiului lui Carolmagnus resno încă de vuetul modestelor mele succese.

Horățiu (aparte.) Premiul întei la teme!

Magistan. Mai târdu, părăsit de toți ai mei, fără călăuz, în mijlocul Parisului, această Babylonie modernă...

Derigault. O dal o dal!

Magistan. Am știut să înlătur tóte atracțiunile plăcerilor, a căror povirniș, prea alunecos, conduce atâtatea strălucite organizațiuni la nimicuirea facultăților lor intelectuale și morale...

Horățiu (a parte.) Dar acesta nu mai e un om... e o tiradă! (Merge la dulap și începe a foietă un jurnal ilustrat.)

Magistan. Viața mea e simplă, normală, rațională...

Dna de Guy. Negreșit, dle...

Derigault (incet.) Lăsați-l să vorbescă! E lucru miraculos tot ce dă dintr'ensul!

Magistan. Me scol la șapte ciasuri... dejunez cu o cేశcă de lapte... fără de zahar... acesta-i cea mai bună gustare a meal...

Horățiu (impacient.) Drace!

Magistan. Es... umblu un cias... ș-apoi reintru acasă, ca să-mi adun ideile... Apoi, me acufund...

Horățiu. În bae?*Magistan.* În cărțile mele... cărți seriose...*Derigault.* Veți bine!

Magistan. Mânânc... foarte ușor, — la șese ciasuri... După mేశă, me impreunez cu câțiva amici, spirite solide, cu cari me pot înțeleg pe deplin în idei; și într'o convorbire substanțială și puternică, schimbăm fructul muncii noastre din timpul zilei. Dl Derigault, binevoește de multe ori a ne onorá cu interesanta sa presentă.

Derigault. O scumpul meu amic!

Magistan. La nouă ciasuri punct ș-un sfert, reintru acasă... armonises câteva note... și apoi... me culc.

Derigault. Admirabil!*Lucia* (a parte.) Ce deosebire la vărul meu!

Magistan. Iată-me dar, astfel precum sânt, — și nu v'am ascuns nimic...

Dna de Guy. Negreșit, dle...

Derigault (incet.) Lăsați-l să vorbescă!

Magistan. Având o stare destul de frumoasă, așa fi putut, ca alți mulți, să duc o viață desordinată și risipitoare... Dar am crezut că e mai bine să-mi hrănesc spiritul meu, numai cu mедуva studiilor puternice... (Dna suie.)

Dna de Guy (incet lui Horațiu.) Se exprimă foarte bine...

Horațiu (incet.) Nu știu Țeu; — privesc portretele aceste. (Dna redescinde lângă Lucia.)

Derigault. Déc' așa avé un fiu, așa voi, să sémene cu dta... Dle Magistan, ar trebui să trimeți dómnei și trei, ultimul dtale uvraj. (Luciei.) Dlui a publicat un uvraj... tipărit...

Dna de Guy. Cum?

Magistan. N'as fi indrásnit să-mi ieu acéstă libertate; dar, fiind că-mi dați voia, voi fi fericit să ve aduc eu Țnsu-mi opusculul meu asupra «Monografiei statistice comparate sumare și parțiale.»

Derigault. Cu o mică inscripțiune pe pagina primă...

Dna de Guy. A dle... ve rog să credeți că interesul...

Derigault (incet.) Lăsați-l să vorbescă!

Magistan. Statistica, dnă, este o știință modernă și pozitivă. Ea pune la lumină faptele cele mai obscure. Astfel, in ultimul moment, mulțumită cercetărilor celor mai laborioase, am ajuns să cunoșcem, numărul exact al văduvelor cari au trecut pe Podul Turcului, in tot cursul anului 1860.

Horațiu (sculându-se.) Ei bravo!

Derigault. Minunat! Și câte anume?

Magistan. 13.898... și una numai bănuită că...

Derigault (scotând repede carnetul.) Dați-mi voe... (Scriind.) 13.898... Minunat!

Horațiu. Nu uită pe cea bănuită!

Derigault. Aha! mulțumesc!... eră cât pe ce s'o uit.

Magistan. Ceva mai mult decât atâta... Acum, studiile noastre s'au îndreptat cu totul asupra șarantonului...

Dna de Guy. Ce-i aceea, me rog?

Magistan. O mică musculiță, care-și găsește adăpostul in cereale din cari mănâncă tot conținutul... Este intr'adevăr plaga hambarelor noastre.

Toți. A!

Magistan. Ei bine, dnă, dră, dle, și dle, noi — am fost așa de fericiți, — încât am constatat că doispredece șarantoni, așezați intr'un hectolitr de grâu, produc in șapte minute 75.000 de pui...

Horațiu. Diavolo!

Magistan. Și fiecare din acești pui pôte devoră trei grăunțe de grâu pe an, ceea ce face 225.000 grăunțe...

Derigault (transportat.) Surprindător studiul (Scotând carnetul.) Dați-mi voe... am Țis 225.000 grăunțe...

Horatiu (lui Magistan.) Și ați găsit și mijlocul de a distruge șarantonii dvóstre?

Magistan. Ó! nul acéstă nu privește intru nimic statistica comparată...

Horațiu. Ei dar, atunci...

Derigault (a parte.) Militarii aceștia nu se gândesc decât la distrugeri.

Dna de Guy (Luciei incet.) Intr'adevăr, e foarte învățat!

Lucia (idem.) Da, știe niște lucruri neșciute de nimene.

Dna de Guy. Dle, mâni voi da o serată cu danț, pentru câțiva amici. Pot speră că veți bine voi a-mi face onórea să veniți...

Magistan. Dnă, eu danțez foarte puțin, nu joc nici un fel de joc de hasard, nu beu decât apă... fără de zahar...

Horațiu (a parte.) Trebuie să fie 'n rudire cu vr'o bróscă țestósă, dl acesta!

Magistan. Dar plăcerea de a petrece câteva clipe in compania onoratei dvóstre familii, îmi face o datorie de a primi...

Horațiu (a parte.) Pe onórea mea, bursucii nu-s mai puțin amusanți decât ințepatul acesta!

Magistan. Acum, dnă, — și dră, și dta dle, — ve voi cere îngăduiela de a plecá...

Horațiu (repede.) Cum se pótel

Magistan. Sânt așteptat la clubul Philotechnic...

Derigault. Te voi acompániă și eu, scumpul meu amic. (Lui Horațiu.) Iată omul intr'adevăr trebuitor societăței actuale progresânde și prosperânde! iată-l!

Horațiu. A dal trebuitor!... și plăcut...

(Magistan și Derigault es, împreună cu Dna de Guy.)

Scena VI.

Horațiu, Lucia.

Lucia. Ei bine, vere?

Horațiu. Ei bine, verișóră?

Lucia. Cum ți se pare?

Horațiu. Cu totă inima?

Lucia. Da, vorbește cu totă inima!

Horațiu. Mi se pare că... pare așa fi inghițit bastonul!

Lucia (rîdend.) Cum?...

Horațiu. Da, e țepên ca un baston, vorbește ca un dragoman, și-i plictisitor ca un motan de 20 de anil

Lucia (rîdend.) Ești cam sever...

Horațiu. Mi se pare că un astfel de bărbat nu ț-ar conveni de loc! Dtale îți trebuie un băiet cu inima deschisă, vesel, tréz, cărui să-i placă viața, ca Baculard...

Lucia (sburdalnic.) Séu ca dta!?...

Horațiu. Séu ca mine... (a parte.) Uite... ea a Țis: ca mine! (Tare.) D'apoi, verișóră, nu ți-ar displáce să iei de bărbat un militar?

Lucia. Un militar... in retragere, nu, vere...

Horațiu. Ea a Țis: in retragere! (Tare.) Dar ian să vorbim! (O ie sub braț. — Dar la sosirea Dnei de Guy, o părăsește.)

(Va urmă.)

N. A. BOGDAN.

Proverbe.

Averile pot fi răpite séu perdute; pe când știința remâne in totdeauna. (Persian.)

*

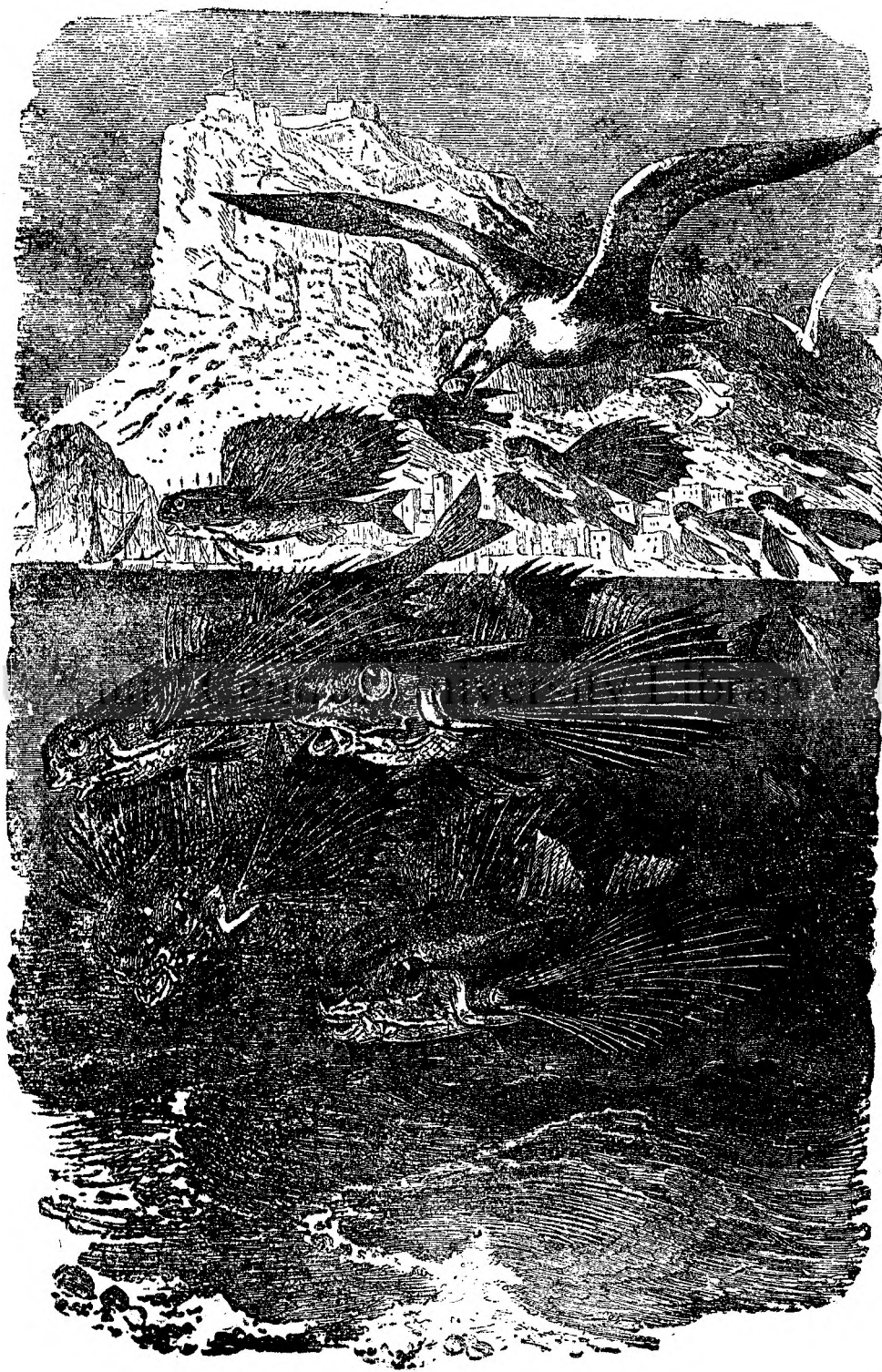
Cea mai frumoasă femee nu mai face pe supărata, când se privește in oglindă.

*

Cum sémână omul, așa și culege. (Românesc.)

*

Caii trag și birjarul ia bacșișul. (Românesc.)

Pești sburători.

Totuș.

Privirea ta-mi destăinuiește
Amorul sufletului lin,
Ce-l mai revăd atât de gingaș
Și 'n chipu-ți pururea senin.

Dar decă-mi iar șoptești in taină,
Tresar de tine incântat,
Căci peste dulcea ta ființă
Un farmec par că e versat.

Și totuș vecinic eu mi-oi spune,
Că ești de mult dușmana mea,
De și me 'ngâni cu vorbe blânde,
Îmi tot apari ca crudă, rea.

Ești dóră cauza jalei mele,
De care astăzi pățimesc,
Indur atâtea suferințe,
Fiind că — sincer te iubesc.

T. BOCANCEA.

Nóptea și fenomenele intunericului.

Nu trebuie să se credă că nóptea se deosebește de ziua, numai prin intuneric, căci unele nopți sînt foarte luminoase; dar după ce sórele apune, se mai întemplă alte multe fenomene.

Mai înteu, căldura solară pe care pământul a primit-o în timpul zilei, se pierde, căci o trimite către spațiurile cerești, în timpul nopții. Acastă recelă, produce o mulțime de fenomene meteorologice foarte însemnate: astfel, condensarea vaporilor atmosferici, cari se depun sub formă de picături de rouă, pe pământ, smălțînd dimineața ierba cu mii de mărgelușe a cărora transparentă și strălucire întrece diamantele cele mai frumoase...

Decă inse recelă e mai mare, roua e înlocuită prin nenumărați fluturași de ghiață, cari se depun pe corpurile ușore, și cari formeză bruma albă séu de nópte, care cade mai adesea primăvera.

Iată câteva fenomene de nópte, care câteodată se întemplă la o órecare lumină, ca acea dela lună și dela miriadele de stele, care strălucesc pe bolta cerescă, după ce sórele nu le mai împedică.

Lumina lucrază asupra ființelor, ca un escitant foarte puternic; se înțelege dar, cum nóptea face să înceteze acastă periódă de activitate. Astfel, îndată ce se inserază, animalele se liniștesc, se duc să se odihnescă cu somnul, de care nici o ființă nu se póte lipsi, astfel că pierderea somnului nu numai că e un chin, dar chiar un pericol pentru o ființă.

Animalele de nópte ca: paserile de pradă, carnivorele, etc. care lucrază în timpul nopții, nu pot nici ele scăpa acestei legi, căci dorm în timpul zilei. Asta e o prevedere a naturei, căci dând acestor animale facultatea de a umbla în timpul nopții, le-a înlesnit să-și prindă prada, cu care trebuie să se hrănescă.

Sub acest raport, bufnița și cucuvaia sînt legendare la pasări, pisica și linul la mamifere. Astfel, linul deosebește foarte bine în intuneric pentru că pupila sa e foarte dilatabilă.

Tot nóptea, putem audí cîntecul melodios al pri-

vighetórei, frasele dulci, întorsăturile, notele plîngétóre séu vesele atât de dragálașel!

Înainte ca femeia să scótă pui, se aude cîntecul mai tótă nóptea: mai târziu, paserea tace, se pare că și-a găsit liniștea, și-a reinceput viața obicnuită.

Câteva insecte, iarăș sînt prietene cu intunericul; astfel sînt fluturii de nópte cari stau ascunși în timpul zilei, dar cari încep să sbóre îndată ce vine nóptea.

Altele, precum sînt unele animale inferióre, fără a fi chiar de nópte, sînt obișnuite cu intunericul și nu se ved decăt nóptea din cauza fosforoscenței lor. Astfel sînt licuricii séu viermii strălucitori. Tótă lumea cunoșce aceste insecte, care nóptea smălțeză ierba cu mii de stele pămîntene. Luciolii (un alt soi de licurici) sînt asemenea luminoși, dar în loc de a sta nemișcați se mișcă mereu în intuneric. Piroforul din America de Sud, aruncă o lumină foarte puternică, cu care se dice că negrii se slugesc ca să-și lumineze colibele.

Cu tóte acestea, nu pentru a ne lumină, aceste insecte sînt luminoase; acastă proprietate le-a fost dată pentru ca individele de sex diferit să se póta recunoșce ca să înmulțescă specia.

Și de fosforoscența mării, cine n'a audít? Spectacol sublim și minunat făcut de valurile mici, care smălțeză suprafața apei cu valuri de foc verdui séu albăstrui ca rațele unui puternic centru de electricitate.

Nimic nu e mai mare, nimic nu te face să visezi atât; dar priveliștea mării înflăcărata de o nópte ferbinte de iulie.

Dar aceste fenomene ale intunericului nu se mărginesc la animale; multe plante le încercă asemenea. Macul își închide florile nóptea; *Halicacabum*, o plantă cu brobonele, își indoesce frunzele și-și închide puțele; simțitóra (la sensitive, *mimosa*) asemenea. Se póte dice că cea mai mare parte din flori dorm nóptea.

Altele din contra, dar acestea fac excepție, nu înfloresc și nu miróse decăt nóptea; astfel este *Cactusul* cu flori mari.

Influența intunericului se întinde și asupra fenomenelor fiziologice a vieții plantelor: lipsa luminei împedică plantele de a se asimilá și a descompune acidul carbonic din aer, în scop de a luá acidul carbonic și a lăsá oxigenul liber, curățînd și primenind astfel aerul atmosferic stricat prin respirația animalelor.

Acest fenomen atât de însemnat, încetază în intuneric; de aceea nu-i bine să se stea nóptea într'o odaie unde se găsesc vegetale, căci și ele respândesc nóptea acidul carbonic.

Cartofele și sfecele care cresc la intuneric, nu conțin — după cum s'a demonstrat de curênd, — decăt o mică cantitate de feculă și zahar.

Un alt fenomen cunoscut grădinarilor este chir-cirea séu înalbürea plantelor, care se fac tot prin influința intunericului. Astfel, la intuneric plantele nu mai dau materia verde séu clorofilul, ci rămân albe.

Acastă schimbare se face artificial ca să înalbéscă unele verdețuri, care sînt și mai puțin acre séu amare, precum este țelina.

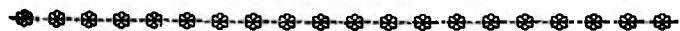
Tot nóptea, vegetalele cresc în înalțime. Diaua se nutresc și nóptea cresc. Astfel, decă am observá un arbore tiner care creșce repede, și decă l'am măsurá dimineața și apoi séra, am vedé că nu ne dá mare deosebire; dar dacă îl mai măsurám a doua dimineață, vom constatá o creșcere în înalțime care s'a făcut nóptea.

În sfêrșit, un alt fenomen de nópte ne dá și chimia; vrem să vorbim de flacările ce ies nóptea din

pământ in unele locuri și care fac atâta frică și superstiții pe la țără. Aceste mici flăcări sânt produse de hidrogenul fosforat care ese din terenurile ude unde se găsesc grămădi de materii animale bogate in fosfor, pe cale de descompunere. Acest gaz, fiind spontan eu inflamabil la aer, ia foc indata ce ese din pământ și se vèd atunci flăcările aceste mici și galbene eșind puțin din pământ, mai cu sémă pe lângă cimitire, unde se pot desvoldá mai lesne. Nu e decât un fenomen chimic, care inspăimântá degiaba spiritele superstițioșe.

Din tóte acestea, se ve'e că și nóptea cu intunericul seu nu e lipsită de farmec; numai să șcii să observi și să-ți dai sémă cercetând intunecimea.

A. L.

Poesii populare.

Din comuna Sînd, cott. Turda-Arieș.

A curțile Chiviii*,
 Beau bouarii Turđii,
 Tot beau și se veselesc
 Și pe Chiva o peșesc.
 Când fuse joi de cu séră,
 Pe Chiva o credințară.
 Duminecă o și pornit
 Un voinic, cam tinerel
 Cu carăle după el.
 Décă acolo a sosit,
 Mirele ca și-un voinic,
 El din graiu așa-o grăit:
 — Eși tu Chivă pân' afară,
 Și deschide porțile,
 Să intrăm cu carăle!
 Ese sora Chiviii,
 C'un vestmânt până 'n pământ,
 Cu pěr galbin despletit,
 De lacrimi de abia zărind,
 De suspin de abia grăind.
 — Ba zo Chiva n'a eși,
 Chiva noastră-i mórtă 'n casă,
 Mórtă 'n casă după mesă,
 De nu cređi haida și veđi,
 Că tótă-i in haine verđi,
 O strigat și a doua órá:
 — Eși tu Chivă pân' afară!
 Ese mama Chiviii,
 C'un vestmânt până 'n pământ,
 Cu pěr galbin despletit,
 De lacrimi de abia zărind,
 De suspin de abia grăind.
 — Ba zo Chiva n'a eși,
 Chiva noastră-i mórtă 'n casă,
 Mórtă 'n casă după mesă,
 De nu cređi haida și veđi,
 Că tótă-i in haine verđi.
 O strigat și a tria órá:
 — Eși tu Chivă pân' afară!
 Ese tatăl Chiviii,
 C'un vestmânt până 'n pământ,
 Cu pěr galbin despletit,
 De lacrimi de abia zărind,
 De suspin de abia grăind.

— Ba zo Chiva n'a eși,
 Chiva noastră-i mórtă 'n casă,
 Mórtă 'n casă după mesă,
 De nu cređi haida și veđi,
 Că tótă-i in haine verđi!
 Mirele ca și-un voinic,
 El din car o și sárit,
 Cât-ce 'n casă s'o băgat,
 El din gură-o cuvântat:
 — Socrilor, părinților!
 Crepați jolju din doi foi,
 Și ne 'ngropați pe améndoi,
 Crepați jolju din doi lați,
 Și ne 'ngropați ca pe frați,
 Pe mine din jos de drum,
 Pe Chiva din sus de drum,
 Căți drumari pe drum or trece,
 Toți cu jale-or întrebá,
 Ce dragoste o fost asta,
 De nu s'o putut lásá?

Io daina o-am invětat,
 Dintr'un voinic supěrat,
 Đicěnd daina de bănat,
 Io daina o-am auđit,
 Dintr'un voinic necăjit,
 Mergěnd cu boii la rít,
 Đicěnd daina de urít.

— Peunaș de pe hinteu,
 N'ai vėđut drăguțul meu?
 — Ba póte că l'am vėđut,
 Numa nu l'am cunoscut,
 Că-i cu penă 'n pălărie
 Și cu pinteni la călchie,
 Când pășeșce, zurășce,
 Inima mi se topeșce,
 Ca untura hei de peșce.*

Fă-me Dómne ce mi-i face,
 Fă-me trestie pe baltă.
 Să cresc subțirea și 'naltă,
 Să me ieie boii 'n córne,
 Peste víi să me restórne,
 Peste víi, peste oraș,
 Să me facă-un struguraș,
 Struguraș galbin din vie'.
 La badea 'n cânțălărie,
 Să vėd pe badea ce scrie,
 Scrie doue, trei rėnduri,
 Nu mai póte de gánduri,
 Scóte capu pe feréstă,
 Vede o dalbă de nevéstă,
 Mergěnd să se spoveděscă.
 — Spovedi-te-ar frigurile.
 Ca pe mine gándurile.

Frunđuță din vie verde,
 Bădița cu alta șede,
 Lasă ședă să iuběscă
 Și la mine să gánděscă,
 Lasă ședă să sárute,
 Pe mine să nu me uite.

* Adecă Paraschiva, ađi pronunțat Paraschiă.

Deșteptătorul.

Trebuia să plec a doua zi la G... unde eră în garnisonă regimentul meu. — Trenul plecă foarte de dimineață, așa că me culcai la orele 8 spre a ave destul timp ca să me odihnesc. — Lângă patul meu pe o măsută, pusei deșteptătorul pe care-l regulai la orele 3, ora când trebuia neapărat să me scol.

De și voiam să dorm, nu putui. Incepui a cugetă asupra sorții unui militar, asupra voinței sale supuse ordinelor superioare, asupra dependenței acțiunilor sale și, din cugetare în cugetare, me pomenii cu gândul la Eroul dela Marengo. — Luminarea eră stinsă în casă și, printre deschidăturile perdelelor, rațele palide ale lunii, unindu-se cu ultimele licăriri ale unui foc, ce ardea în cămin, față în față cu patul meu, formau un fel de lumină dulce care-mi alungă și mai mult somnul și me atrăgea spre o reverie melancolică.

Me gândiam la energia acelu om care nu visă decât răsbõe și iar răsbõe, cuceriri, glorie, tronuri și putere. De și cu ochii închiși, îl vedeam pare că înainte mea cu capul aplecat pe hărți geografice, însemnând cu ace cu gămalie principalele puncte strategice pe unde trebuia să-și așeze valoroasa sa armată. Îl vedeam apoi alături cu Prunella, acea gingașă copilă corsicană, vară cu Carlo Andrea Pozzo di Borgo, cerându-i drept preț al amorului ei, unirea lui cu republicanii din Corsica, care voiau să se elibereze de sub supremația Franciei, — cerere, pe care marele geniu i-o refușă neputând să trădeze Franția în serviciul căreia eră pe-atunci un căpitan de artilerie. Visurile lui de glorie triumfară asupra acestui singur amor, care încăldise inima sa de erou și fără a șovăi nici un minut se despărți de frumoșa Prunella.

Me gândiam apoi la acel Pozzo di Borgo, inamicul seu cel mai înverșunat, acest intrigant tot atât de mare pe cât eră și Napoleon ca cuceritor, acest infam care în cele din urmă își ajunse scopul și-și satisfăcu în fine dorul seu de răsbunare, când vedu pe Bonaparte târându-și ultimele zile pe insula Sânta-Helena.

Me gândiam... și gândurile mele plecând dela Ajaccio la Nizza, dela Nizza la Tulon, traversând Germania, Austria, Rusia, Egiptul, urcându-se pe piramidele seculare, tăind Oceanul, străbătând norii de fum al răsbœlor, urmărind pe acest geniu militar în toate expedițiunile sale, se obosiră în cele din urmă, și, fără să știu când și cum, adormii...

Asemenea nu știu când și cum me pomenii gata de plecare, dar nu la G... la regimentul meu, ci primind un ordin telegrafic de concentrare în munți, trebuia să plec cu un alt corp, destinat a trece Carpații. — Nu mai eră timp de pierdut, nu mai eră nici o îndoială că un răsbœ s'a declarat și că... plec la răsbœ. Te chemai pe tine, scumpa mea, îți arătai ordinul și pe măsură ce-l cetiai, frumoșii tei ochi albaștri se umpleau de lacrimi. De-abia me rețineam și eu de a nu plânge, trebuia să te mângăi. Micul nostru ângerăș se deșteptă din somn și vedându-te cu lacrimile în ochi, plângea și el și sărutându-ne pe amândoi, voia să cetască în ochii noștri cauza acestei dureri. Inima

îmi bătea cu putere, ora se apropiă, o ultimă sărutare pe fruntea voastră și, incingându-mi sabia, plecai fără a mai avea timp să me uit înderēt.

Peste câteva zile eram pe vârful munților. Inimicii ne așteptau. — O detunătură de pușcă dete semnalul luptei. Mörte în dreapta și în stânga. Fum și glonțe; bombe sparte; capete zdrobite; țipete de durere. — Înaintam mereu, înaintam printre baionete cu soldații mei, mergeam fără a me oprī, uitasem tot, tot, — nu mai eră deștept în mine nici un alt sentiment decât sentimentul datoriei.

De-odată ved din depărtare o mulțime de tunuri care veniau în urma noastră. Eram printre stânci. Nicăiri nu eră vre-o scăpare, tunurile trebuiau să ne calce, veniau cu repediciunea fulgerului. Mörtea mea și a soldaților mei eră hotărītă. Auđiam duruitu rötelor apropiindu-se din ce în ce, în sfârșit, respirația mi se oprī, tunurile se apropiu sgomotul lor me asurđiă...

Ce eră?

Deschisei ochii, deșteptătorul meu ajungând la ora trei, făcea un sgomot infernal. Me frecai la ochi; începui a rīde de acest vis, și, trenul trebuind să plece la ora 4, me îmbrăcai repede și plecai la gară spre a porni la G... la regimentul meu.

CAROL SCROB.

Concert și bal la Lugoș.*

— 7 august. —

Ce seră frumoșă și memorabilă! Pecat numai că a trecut atât de iute! Eră o privescincă încântătoare a vedē o petrecere cu un colorit atât de românesc. Par că tot ce are frumos Lugoșul și tot ce aprinde în inimi dorul și fericirea și-ar fi dat aici loc de întâlnire. Atâta inteligență română, niște costume și toalete atât de elegante nu s'au mai vedut întrunite de mult în sala dela «Concordia».

Balul fu precedat de un concert, în care conform programei M. L. Tempea ne-a fermecat cu executarea atât de abilă la pian a piesei «Valse de Concert» de Moszkovszky. Urmă apoi Solo-Quartetul (drd D. Florescu, M. Jivanca, L. Tempea, I. Dobrei) cu precisiune serbătorescă în cântul sublim «Nöpte de vēră» (musică de L. Tempea.) Puterea profundă ce respiră din aceșta baladă (de Coșbuc) a implut cu totul pe ascultători de admirare. Entuziasmul inse a ajuns la un grad și mai înalt, când dșora A. Ianculescu ne-a surprins cu poesia «Cămașa fericitului» de C. A. Rosetti. Aici în adevēr aplausele deveniră tunete, iar vivatele strigări entusiaste. Apoi și acuma ca și alta-dată dl Florescu a delectat publicul cu simpatica-i cântare «N'am cui spune dorul meu» (C. Scrob), care a făcut sala de a resunat de un vifor de aplause.

Programul s'a încheiat cu monologul alcătuit de dl avocat C. Brediceanu și intitulat «Niță Painjên» (monolog cu cuplete. Musica de L. Tempea) în care se zugrăveșce cu penă de maiestru viața plină de necasuri și amărăciuni a unui fiu de croitor cu cinci școli și jumătate care acum ca «domn de varmegie» câștigă prea puțin ca să pôtă trăi și prea mult ca să pôtă flămândi. Monologul a fost executat perfect de tinerul L. M. Bradiceanu, care a fost de mai multe ori bisat. Curgeau aplausele și strigările publicului cu «Să trăescă Brediceanu!» «Să trăescă!»

* Ne-a sosit după încheierea nrului trecut.

După aceea s'a început danțul cu Lugoșana și s'a continuat până în reversatul Țorilor.

Animația a fost la culme!

Spre a ve pute închipui mai bine, amabile cetitóre, ce sânt balurile românești din Lugoș aranjate de tinerimea universitară, iată un mic buchet din dragălașa ghirlandă de dame frumoșe.

Dómnenele: Solomon, Hațiegu, S. Popescu, Brediceanu, Ianculescu, Radulescu, Petrovici, Dobrinu, Madincea, Proșteanu, Florescu, Cosgaria, Iorga, Biberea, Pesteanu, Birescu, Munteanu, Stopon, Martinescu etc. etc.

Domnișórele: A. Ianculescu, Madincea, Radulescu, L. Popescu, Millencovits, Tempea, V. Iorga, Florescu, S. Iorga, H. Stopon, Nicolaevits, Voda, Iovanescu, Teodorovici și alte multe.

VICTOR.

Ilustrațiunile din nr. acesta.

La umbră. Véra caldă își ofere miile sale de plăceri. Toți alérgă afară în sinul naturei, să respire aerul curat dătător de viață. Mai mult uséză inșe de plăcerile aceste copșii, cari stau tot pe afară în grădină și 'n verdéță.

Ilustrațiunea din fruntea foii nóstre, făcută după tabloul picturului Peske, represintă doi copșii în grădină. Un băiat și o fată. Améndoii la umbra unui pom stufos. Ea ș-a adunat niște póme, pe care le păzeșce în o hártie, pe când el i aruncă niște priviri gânditóre.

Pești sburători. Peșcii sburători sânt o raritate a firei. Ei au organul de notare fórte desvoltat, intocmai ca niște aripe și astfel sânt în stare să se ridice din mare și să sbóre nițel de-asupra apei.

Dar de multeori o pățesc reu, căci vulturii și alte paseri răpítóre, îi prind, precum arată și ilustrațiunea nóstră a doua.

LITERATURĂ și ARTE.

Șciri literare și artistice. Dl Antoniu Poppu a publicat la Gherla o broșură intitulată: «Cu vèrful penei» care conține scrieri umoristico-satirice. — Dl Aurel Cetățianu a scos de sub tipar la Galați broșura: «Note asupra psihologiei aristotelice după criticele școlasticilor». — Prințul Alesandru Bibescu la Paris, unde trăeșce, ales președinte al societății lingvistice franceze, a făcut o fundațiune de 10.000 franci, pentru opuri filologice scrise în limba franceză, română séu latină.

O nouă bibliotecă în București. Cetim în «Timpul»: Grație silințelor dlui Damé, ministerul școlilor are ađi o bibliotecă care conține pe lângă mai tóte operile didactice ce au fost publicate în țerile române, legile și regulamentele privítóre la invétământ, statistica școlilor nóstre și cele mai bune cărți întrebuințate ađi în școlele primare din Anglia, America de Nord, Austro-Ungaria, Elveția, Franca, Germania, Italia și Norvegia, așá că într'o đii se vor pute găsi în acéșta bibliotecă și în museul pedagogic modele cele mai complete de tóte metódele ce s'au introdus și se introduc în școlele primare din străinétate. În marginele budgetului s'au mai cumpérat tractatele pedagogice cele mai renumite din străinétate, studiile cele mai isemnate asupra invétământului public, precum și o colecțiune destul de completă de clasici vechi și moderni,

de dicționare și enciclopediile cele mai vestite din Franța și din Germania. Acéșta bibliotecă, care până aci erá accesibilă numai membrilor comisiunilor însărcinate cu facerea programelor séu cu cercetarea manualelor de școlă, va fi deschisă și institutorilor și invétătorilor din țéră. Ideea acéșta este cât se póte de bună, dată fiind lipsa de biblioteci pe la școlele primare urbane séu rurale. Acéșta va ajutá mult corpului didactic ineferior procurându-i cu inlesnire cărți bune, scumpe și rare, cărți de a căror esistență póte nici n'are idee și-l va ține în curent pururea cu progresele pedagogice ale țerilor civilizate.

Dicționar francezo-român. A eșit de sub tipar la București și se găseșce la librăriiile Socec, Müller și Graeve: 1-a fasciculă (A-Acajou, 48 pag.) din Dicționarul cel mare francezo-român de B. Florescu, (tipărit cu cheltuiéla statului.) Abonamentul pentru vol. I-ii (1000 pag.) e de 20 lei. Pentru a permite inșe tuturor și mai ales studenților, de a-l cumpérá, autorul a pus să se lege fascicule de câte 40 pagini, pe prețul de 1 leu.

TEATRU și MUSICĂ

«*Sărăcia Lucie*» la Bistrița. Meseriașii români din Bistrița vor da la sfêșitul lui august o reprezentație teatrală. Cu asta ocașiune vor jucá comedia populară «*Sărăcie Lucie*» de Iosif Vulcan. Asta va fi reprezentația a treia a numitei piese, care în tótna acéșta se va pune în studiu și în alte părți.

Reprezentație teatrală la Brad. Astăđi sâmbătă la 6/18 august se va da la Brad o reprezentație teatrală. Se va jucá piesa «*Lipitorile Satelor*» dramă în 5 acte de V. Alecsandri. Vinitul e destinat pentru fondul elevilor bolnavi dela gimnasiul româneoc din Brad. Reprezentația se va ține în otelul Hungaria.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Șciri bisericéști și școlare. Dl dr. G. Trăilescu, profesor la institutul teologic din Arad, a fost întărit de consistoriul din Arad, în postul de protopresbiter al Chișineului, pentru care fusese ales cu majoritate covêrșitóre. — Dl Ioan Petrovici, absolvent de filosofie, a fost pus de consistoriul din Arad profesor la institutul teologic-pedagogic, în locul dlui dr. G. Trăilescu. — Dl Alesandru Mihuța a fost numit de consistoriul aradan profesor de limba română și catechet de religiunea gr. or. pentru români la gimnasiul din Timișóra. — Dl Moian, bine cunoscutul profesor dela Brașov, a sosit la București, unde vineri la 5/17 august ș-a început cursul de lucru manual cu invétătorii și institutorii înscriși pentru acest curs. — *La gimnasiul din Năséud* a devinit vacant un post de profesor pentru limba maghiară-latină ori germană-latină, eventual altă combinațiune din acestea. — *În diecesa Orăđii-mari* s'au numit membri în esactoratul diecesan: protopopii Gavril Lazar, Augustin Pelle și Mihail Cinca și dl dr. Felician Bran.

Școla de fete a Asociațiunii transilvane în Sibiu. Pentru primirea în școlă acéșta se cere atestat despre terminarea claselor școlii elementare séu atestat despre clasa corespundétóre dela o altă școlă de cultură școlii civile. În lipsa unui astfel de atestat primirea se face pe basa unui examen. Didactrul pe lună e 2 fl. Taxa internatului e 200 fl. pe an. Cărțile tre-

buinciose, materialul de scris, de desen, de lucru de mână, nu sînt cuprinse în taxa amintită. Părinții poartă și cheltuelile pentru îmbrăcăminte, pentru instrucțiune în muzica instrumentală și în limba franceză. Cu școala civilă de fete a Asociațiunii este împreună și un curs complementar, în care se primesc elevele, care au terminat cele patru clase civile; se primesc înseși și eleve, care au terminat cu succes bun două clase civile, dar au trecut de 15 ani și sînt împedecate de a studia toate patru clasele.

Asilul de copii gr. c. în Blaș, înființat cu speșele reposatului mitropolit dr. Ioan Vancea și susținut de episcopatul provinciei mitropolitane, s'a deschis în 1 august n. Mai întîiu părintele administrator protopopesc G. Bărbat a oficiat binecuvîntarea apei și cu apa sfințită s'a stropit toate odăile și publicul present. Apoi directorul preparandial G. Munteanu a ținut o cuvîntare, vorbind despre asilele de copii și despre motivul de care a fost condus episcopatul gr. c. român la înființare și susținerea acestui asil, adresându-se în sfîrșit conducătorii asilului, dșorei Melania Brendușian, căreia i predete cheile, declarînd asilul deschis.

Invetămîntul religios în România. I. P. Sfinția Sa mitropolitul primat al României printr'o adresă trimisă ministerului școlilor a cerut să se dea ordin invetătorilor săteșci și institutorilor ca să ia în de aprôpe băgare de seamă prescripțiunile legii în privința predării invetămîntului religios. Prin aceeaș adresă înaltul prelat a rugat pe dl ministru să oblige pe invetători să mîergă cu elevii la biserică în zilele de serbători și să păzescă sfințele porunci ale bisericei pentru ca nu cumva confesiunile străine ce ne dau răsboi să găsescă terenul care le convine. Ministerul a luat în serioasă considerație intervenirea înaltului prelat și a dat ordine în conșiență inspectoratului general.

Adunare invetătorască. Reuniunea invetătorilor români gr. c. din cercul Hațegului va țină adunarea sa generală în 18 august în Hunedóra, sub presiunea dlui Ioan Ianza.

C E E N O U ?

Hymen. Dl Octavian Pop, notar cercual în M. Egreș, Selagiu, la 9 l. c. ș-a serbat cununia cu dșora Eugenia Paladi, fiica dlui Samuil Paladi, proprietar în Borodul-mare, comitatul Bihării. — *Dl Aurelian Danciu*, director de mine în Bucium lângă Abrud, s'a cununat cu dșora Cornelia Adamovici în Abrud. — *Dl Silviu Popovici*, protopretorul cercului Bichiș, la 5 august s'a cununat cu dșora Victoria Grozda, fiica dlui Petru Grozda, preot în Șimand. — *Dl Alesandru Fildani* din Beinș la 12 august a fost cununat cu dșora Iulchița Popescu la Covășinț.

Știri personale. Dna Emilia Rațiu dimpreună cu fiicele sale dșorele Felicia și Dorina s'au strămutat la Seghedin și vor rămîne acolo tot timpul cât va sta în închisore dl dr. Ioan Rațiu. — *Dl dr. Bucur Mitrea*, originar din Reșinari acum domiciliat în Viena, fost medic în serviciul Holandei în India, a obținut voia de a purtă medalia de distincțiune holandeză.

Bucurie nouă la curtea României. Principesa Maria a României se află în stare binecuvîntată. Zilele aceste sosesc la Sinaia, unde petrece princessa, surorile sale principesele Alesandra și Beatrice de Saxa-Coburg-Gotha și vor sta acolo până la 15/27 septembrie. Mama principesei, ducesa de Saxa-Coburg-Gotha, va sosî

acolo pe la sfîrșitul lui august și va sta de sigur până la ușurarea principesei Maria.

Procese și condamnări. *Tribuna* are un nou proces de presă; de asta-dată pentru adresa de aderență condamnaților în procesul Replicei, publicată în nr. 208 din 1893 al numitului diar. Petrectarea se va țină la 18 septembrie la curtea cu jurați din Cluș. Sînt citați T. Trombitaș, I. Petricaș, Gaia, N. Rusu, I. Romanțian, I. G. Gelan, S. Nicoră, S. Marin, S. Poruț, V. Moldovan, G. Tătar, I. Giurgiu, I. Cadarescu. S. Basil, C. Florian, I. B. Mureșianu și respundătorul pentru redacțiune Andrei Balteș, care și acum a închis. — *Mai mulți români din Săn-Miclăuș*, în Torontal, au fost globiți de vice-comitele, la închisore, pentru că fără îngăduința autorității au colectat bani pentru acușaii în procesul Memorandului. — *Mai mulți studenți din Năsăud* au fost condamnați la închisore, de fisolgabireul de acolo, pentru că au umblat sêra după 9 pe stradă; iar unul, pentru că purtă la chipiu panglică tricoloră. — *Procesul «Fôiei Poporului»* s'a petrectat la 14 l. c. la curtea cu jurați din Cluș. Redactorul respundător dl George Moldovan a fost condamnat la o lună de închisore de stat, tipograful Marschall a fost achitat.

Congresul diariștilor români. E vorba la București a se convocă un congres al diariștilor români din țeră, pentru ziua de 15/27 novembre an. c. Congresul se va țină la București și cu acêsta ocaziune se vor formulă mai multe desiderate care vor fi presintate Corpurilor legiuitoare în viitorea sesiune parlamentară.

Podul dela Cernavodă, pe care-l construșce România, spre a avé o legătură pe calea ferată cu Constanța, la sfîrșitul anului viitor va fi gata. Podul acesta a fost proectat de mai bine de 12 ani; s'au făcut mai multe concursuri, fără ca vr'un plan să fi fost primit; în fine inginerul român Saligny a fost însărcinat să facă studiile și planul definitiv, care s'a adoptat și pe basa aceluia s'a făcut licitațiunea publică. Compania Fives-Lille obțină construcțiunea părții principale a podului, adecă aceea peste apa mare a Dunării, între țermul stîng și Cerna-vodă. Sînt patru ani de atunci și astăzi partea cea mai grea a mărêtei opere este executată; într'un an și câteva luni podul va fi gata și linia București—Constanța va fi deschisă. Linia internațională Viena—Peșta—Predeal—București—Constanța va duce și ierna mărfurile și produsele la Marea-Nêgră. Acest tablou, scrie «Timpul», de unde scotem acêsta informațiune, are o singură umbră: portul Constanța nu va fi gata a primî un număr mare de corăbii, până când nu se vor esecută marile lucrări proiectate pentru mărirea portului. Pentru aceste lucrări vor trebui încă cel puțin șce ani. Atunci România va puté dice că are un mare port comercial la Marea-Nêgră.

Necrolôge. Iuliu Petricu, avocat în Bogșa-montană, a incetat din viață la Grăfenberg în 4 august, în etate de 55 ani. Reposatul ș-a petrecut cea mai mare parte a vieții sale ca funcționar al comitatului Caraș-Severin, pe care l'a reprezentat în mai multe rënduri și la dietă. Ca protopretor al cercului Reșița a stăruit mult pentru ridicarea instrucțiunii populare, dând totodată un sprigin călduros diaristicei naționale, pe care o introduse în tôte comunitățile bisericășci. Depunându-și maridatul de deputat, fu numit jude r. în Bogșa-montană și luă până la môrte parte în mișcările bisericășci și școlare, fiind mai de multe ori deputat la sinod și la congres. În timpul din urmă a deschis cancelărie advocațională în Bogșa-montană, dar bóla care l'a atacat de mai mulți ani, i-a stins viață de curênd. Îl

geleşce soția Sultana n. Mateiu, dimpreună cu ficele Aneta, Flora, Elena și fiul Cornel. — *Valeriu Telescu*, dr. in medicină, fiul dlui George Telescu, protopop gr. c. in Arad, a repausat la Arad in 7 august, in etate de 28 ani, gelit de familie mare. — *Olga Dima*, fiica dlui Panteleimon Dima, a murit la Braşov, in 8 august, in etate de 19 ani. — *Sabina Paşca*, elevă de clasa IV a şcolii civile din Sibiu a Asociaţiunii transilvane, fiica dlui Simeon Paşca notar cercual in Salciua-de-jos, a repausat la casa părintescă, in 1 august, in etate de 14 ani. — *Isidor Tarnovschi*, student forestier in Viena, membru al societăţii România Jună, a repausat acolo la 10 august.

OGLINDA LUMEI.

Cronică mică. *Esecutarea lui Caserio* s'a făcut la Lyon in 16 l. c. — *Papa* a autorisat pe preoți ca să se servescă de velocipede in exercițiul unora din funcțiunile lor. — *Casimir Périer*, in ajunul de a fi ales preşedinte al Republicei franceze, eră să se facă velocipedist. Numai cu o ȳ inainte, el se dusesse la Manège Petu, ca să ia prima lecție. După lecție, plăcându-i exercițiul, plecase ȳicând: «Pe mânel» Dar alegerea de a doua ȳi i-a luat ragazul trebuincios ca să invețe a merge pe douē rôte. — *O droiă de locuste* s'a grămădit ȳilele trecute pe şinele calei ferate inre Londra și Châtulerault, incât trenul a trebuit să se oprască. Insectele strivite de roțile locomotivei au format o pastă atāt de unșurōsă, incât trenul a inceput să oscileze și din cauza acēsta trenul a fost oprit până ce s'au curățit șinele. — *Flotila română*, sub conducerea generalului Murgescu, face evoluțiuni in porturile Adriaticeii, visitând inre altele porturile: Veneția, Pola, Fiume și Triest. — *In Rusia* a inceput să bātue cholera; din cauza acēsta ministeriul de rēboiu al Romāniei a îndoit numărul soldaților dela pichetele de pe marginea Prutului, pentru ca granița să fie bine păzită. — *Resbelul chinezuo-iaponez* nu s'a terminat încă; iaponezii inse au bātāt in mai multe rēnduri pe chinezi.

Viēța pe bordul unui yacht imperial. «Koelnische Volkszeitung» publică un articol asupra vieții pe bordul yachtului imperial «Hohenzollern» in timpul călătoriei împēratului la Nord. Iacā in resumat acest articol: Suveranul se intreține fōrte familiar cu personagiile din suita sa. Prāndul are loc la ora 1 d. a. și cina la 6 ore sēra și mēsa e intotdeauna fōrte veselă. Dēcā împēratul nu se ocupă cu afacerile guvernului și paisagiul nu oferă nici un interes, el se plimbă pe bord, cāte odată singur, adesea cu cāte un ofițer sēu cu vre-o persoană, care-l insoțește. Une-ori inse, suveranul face să se execute mici manevre sēu, sēra, el adună impregiurul lui pe contele Philip Eulemburg, numit de curēnd ministru la Viena, și care face poesii; maiorul de Hüllsen, care cātă fōrte bine; dl de Kiderlen—Worrecht, actual ministru la Hamburg; dl Charles Saitzmann, pictor, etc. Dumineca, împēratul, imbrăcat in uniforma de amiral german, citește pe un altar rugăciuni și ține cāte o predică pentru ofițeri și soldați. Se șie cā o parte din aceste predici au fost publicate anul trecut.

Presă la eschimoși. «Journal des Debats» dice cā și țērile polare incep a profită de beneficiile civilizațiunei. Aȳi avem și o diaristică arctică. Diarele periodice, care apar in regiunile polare, sūnt trei. Unul intitulat «Eskimo Buletin» se tipărește nu departe de

capul principelui de Galles, in strimțōrea de Behring, intr'un sat de Eschimoși, unde cāțiva misionari englezi au fondat o școlă. Acēstă gazetă apare odată pe an și e tipărită pe o hārtie galbenă grōsă ca un carton. La Fotthaab, in Groenlanda, se publică un alt ȳiar tot anual și cāte odată ilustrat. El este intitulat: «Atnagigtintit nating inginar mik lusarnminasumik. Acest ciudat titlu insemnēză: «Ceva de cetit, șcrii interesante de ori-ce fel». Apoi este un al treilea ȳiar, mensual și cāte odată și bimensal, după circumstanțe. Se numește «Ka-ladit».

Un bărbat cu 11 neveste. In Buffalo (statul New-York) s'a arestat nu de mult un bărbat ca de 25 ani, care e acusat cā mai in acelaș timp a voit să se inșore cu douē fete. Făcēndu-se cercetări mai intinse s'a descoperit, cā voinicul nostru avea 11 neveste in viēța, tōte tinere și frumoșe. Cei interesați și cele interesate au remas incremenți aȳdind de atātea mișelii ale tinerului Reynold. Patru neveste din Salamanca s'au intrunit indată și s'au dus la Buffalo spre a intentă proces pentru poligamie in contra acestui Barbă albastră; iar de cumva judecātorii nu-l vor condamná la mōrte, femeile sūnt decise a-l spēnzurā cu mānile lor albe și cu ajutorul mamelor lor.

DESCOPEIRI și INVENȳIUNI.

Trei invenȳiuni ale unui romān. Dl M. Brăneanu, mai demult redactor la «Romānia Liberă» și apoi la «Constituționalul», se află acuma in capitala Germaniei, spre a fabrică cele trei invenȳiuni ale ȳsale. Una din aceste invenȳii e un intorcētor de note, care va purtă numele unei incāntătoare dame germane Margareta; a doua un deșeptător care, dēcā la primul semnal cel ce dōrme nu vrea să se școlē, il aruncă afară din pat, și a treia: o stingătoare de țigări și țigaretē pentru care mai ales damele in salōne vor fi mulțămitoare inventatoriului. Aparatele sūnt fōrte simplu construite și, după implinirea formalităȳilor pentru patente, se vor fabrică in Germania ca articole de mēșă și se vor vinde cu prețurile cele mai moderate.

Potcōve de hārtie. Am vēdūt până acum invēlitori de casă făcute din hārtie comprimată, tȳlpi de ghetē de hārtie, și rōte de hārtie pentru drum de fer. Iatā cā acum dl I Goldberg, din Berlin, a inventat un fel de potcōve de hārtie. Materia intrebuițată la aceste potcōve este hārtie in foi subțiri unse cu feculă și comprimate la căldură sub presiune. Se crede cā ele au avantajul d'a permite estensiunea copitei calului și păstrēză tenacitatea și soliditatea sa resistând in acelaș timp fōrte bine la acțiunea apei și a lichidelor din grajduri; talpa acestor potcōve devine aspră prin intrebuițare pe cānd in potcōvele actuale făcute din metal ea, din contra, se lustruește. Aceste potcōve mai au incā un mare avantaju acela de a se lipi pe copitele cailor așā ca să inlătore baterea cu cue și inconvenițele sale.

Calindarul sēptēmānei.

Domineca a 9-a după Rosali, Ev. dela Mateiu. c. 14, gl. 8, a inv. 9.

ȳia sēpt.	Calindarul vechiu	Cālind. nou	Sōrele
Duminecā	7 Mart. Domeție	19 Sebald	5 1 7 5
Luni	8 Mart. Emilian	20 (f) St. Stefan	5 2 7 3
Marti	9 S. Apost. Mateiu	21 Rudolf	5 4 7 5
Mercuri	10 Mart. Laurențiu	22 Gustavina	5 6 6 50
Joi	11 Mart. Eplu	23 Elvina	5 7 6 58
Vineri	12 Mart. Fotie	24 Bartolomeu	5 8 6 57
Sāmbātă	13 Pār, Maxim	25 Ludovic	5 10 6 53

UMOR și SATIRĂ.

Diferența morală dintre bărbat și femeie.

Bărbatul este o creatură cu obiceiuri de fer; femeia se adaptează impregiurărilor.

Un bărbat nu încercă nici odată să bată un cuiu înainte de a fi găsit ciocanul trebuincios. Femeia, într'un asemenea caz, se servește de clește, de tocul pantofilor său de dosul unei perii.

Bărbatul consideră tire-bouchon-ul ca absolut necesar pentru a destupa o sticlă. Femeia încercă să scotă dopul cu forfecile, cu cuțitul său chiar cu o croșetă de ghetă. Dacă nu ese lesne, îl impinge înăuntru, căci esențialul e să scoți ce e în sticlă.

Pentru bărbat briciul n'are decât o singură întrebuințare. Femeia are o opinie mai întinsă despre aplicarea lui. Ea se servește de briciu ca să taie creioane și bățături și această întrebuințare secretă face pe soți să blesteme bricele și pe fabricanți.

Când un bărbat scrie, totul trebuie să fie potrivit pentru această lucrare: condeiul, hârtia și cernela trebuie să fie așa său altfel, totă familia e obligată să tacă din gură și nu îndrăznește nici să cugete.

Femeia caută o ore-care hârtie albă, o foie ruptă din vre-un carnet său dosul vre-unui plic. Își ascute creionul cu forfecile, aședă hârtia pe vre-un atlas vechiu, se pune picior peste picior, se lăgână pe scaun și-și așterne ideile pe hârtie bāgēnd condeiul său creionul în gură la fiecare moment.

Faptul că copiii reciteză tabla înmulțirii său fac convulsiv game și că bucătărăsa îi cere din când în când ingrediente pentru bucătărie, n'o deranjează de loc.

Bărbatul dojenește și se supără când nu găsește numai decât hârtia sugătoare; femeia usucă cernela suflând agită hârtia în aer său o ține lângă lampă până când începe să mirósă a ars.

Când cernela e prea grósă său prea subțire, bărbatul ocărește; femeia sgārie liniștit în fundul călimărului ca să dea cernelei consistența necesară și-și sfērșește scrisórea cu răbdare — și cu ajutorul scuipatului.

Bărbatul își introduce scrisórea în cutie fără esitare; femeia mai citește odată adresa, se asigură că plicul e închis bine și o aruncă în fine cu putere în cutie.

La bărbat «adio» însemnă sfērșitul conversației și momentul despărțirii; la femeie este începutul unui capitol, căci femeile când se despart atunci au să-și spuie mai multe lucruri.

Femeia își bate capul să lipsescă bucatelile unui obiect spart; bărbatul îl pune de o parte și uită cea ce e fără léc.

Femeia începe să citească o carte dela sfērșit și însemnă în carnet la ori-ce pagină; bărbatul procedză cu ordine în amēndoue casurile.

Scrisórea unui bărbat se sfērșește cu iscălitura; a femeiei începe cu postscriptum.

Intre douē domnișóre.

— Cum o fi, soro dragă, când săruți un bărbat?

— Ia o perie de haine, sărut-o și vei vedé.

Scrisóre de femeie.

Nu găsec nici un *verb* ca să pot esprima impresiunea ce mi-a făcut *subiectul* dtale. Dacă poți avé cel mai mic *participiu* la sentimentele ce mi-ai inspirat, raspunde-mi său vino de-ți fă *proposițiunea* inaintea mea. Eu nu am nici părinți, nici frați, sânt un *substantiv singular*; *conjunțiunea* mea cu dta m'ar face fericită decât aș meritá acest *adjectiv*. Iar de nu, atunci atât *presentul* cât și *viitorul* meu ar fi o *interogațiune* din cele mai dureróse.

Nu me lăsá să fiu *pasivă* și dá-mi o speranță cât de *diminutivă* decât vrei să fi *complimentul meu direct* său *indirect*.

Primește increderea sentimentelor mele *colective*.

A dtale adorată *instrumentativă*:

Foifa.

Recompensa.

Un țeran Englez, inarmat cu o măciucă, se presentă dinaintea societății protectóre a animalelor.

— Vin să reclam premiul, díse el.

— Ce ai făcut pentru a-l meritá? întrebă președintele.

— Am scăpat viéta unui lup, răspunde țeranul, învêrtind măciuca lui cea amenințátore. Cu această măciucă, aș fi putut, să-l ucid fără să aibă timpul să crănescă.

— Unde erá lupul și ce-ți făcuse el? întrebă din nou președintele.

— Ce-mi făcuse? Îmi māncase sócra.

Președintele, auđindu-l se gândi câtva și apoi raspunde suriđend:

— Amicul meu, eu cred că ești destul de recom-pensat!

Limba germană.

— Limba germană, îmi dícea un prieten deunăđi e minunată sub multe rapórtē și mai ales din punctul de vedere al simplităței espresionilor sale. Așá, germanul, pentru a esprima frasa! «Concurs pentru premiul de alergare internațională a patinorilor», întrebuințéză un sigur cuvēt; «Schnellschlittschuhwettläuferweltmeisterschaftspreis-schreibung!»

— Numui să nu suferi de astmă când îl vei pronunță, căci altfel cađi lat la pāmēnt, replică un alt prieten, care auđise conversația.

Când sânt pe scenă, povestește un actor cătră un coleg, uit totul. Nimic nu mai esistă pentru mine afară de el.

— Asta nu me mirá! intrerupe colegul.

— Ce sēmēnă mai mult cu o jumătate de lună?

— Cealaltă jumătate.